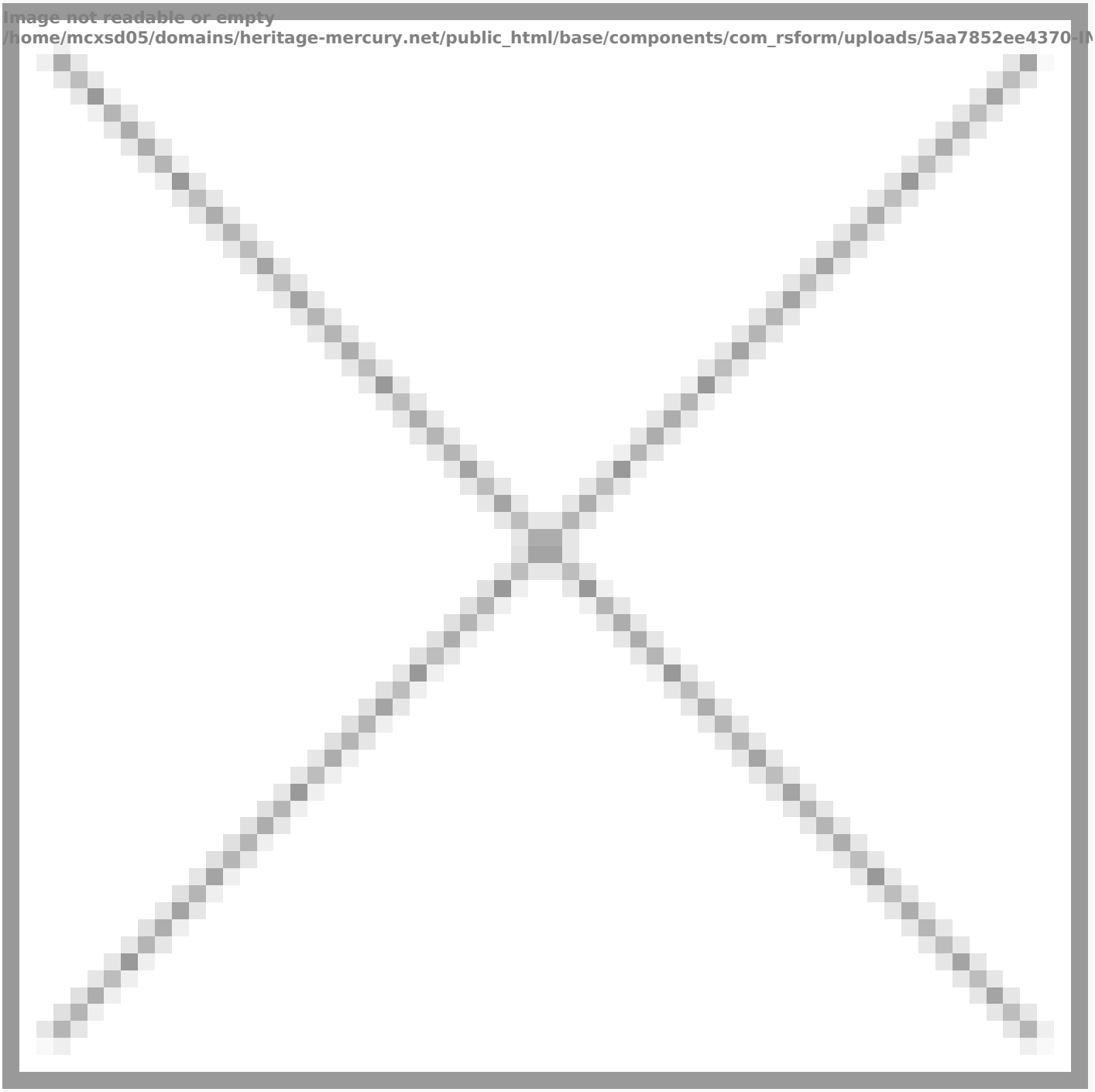
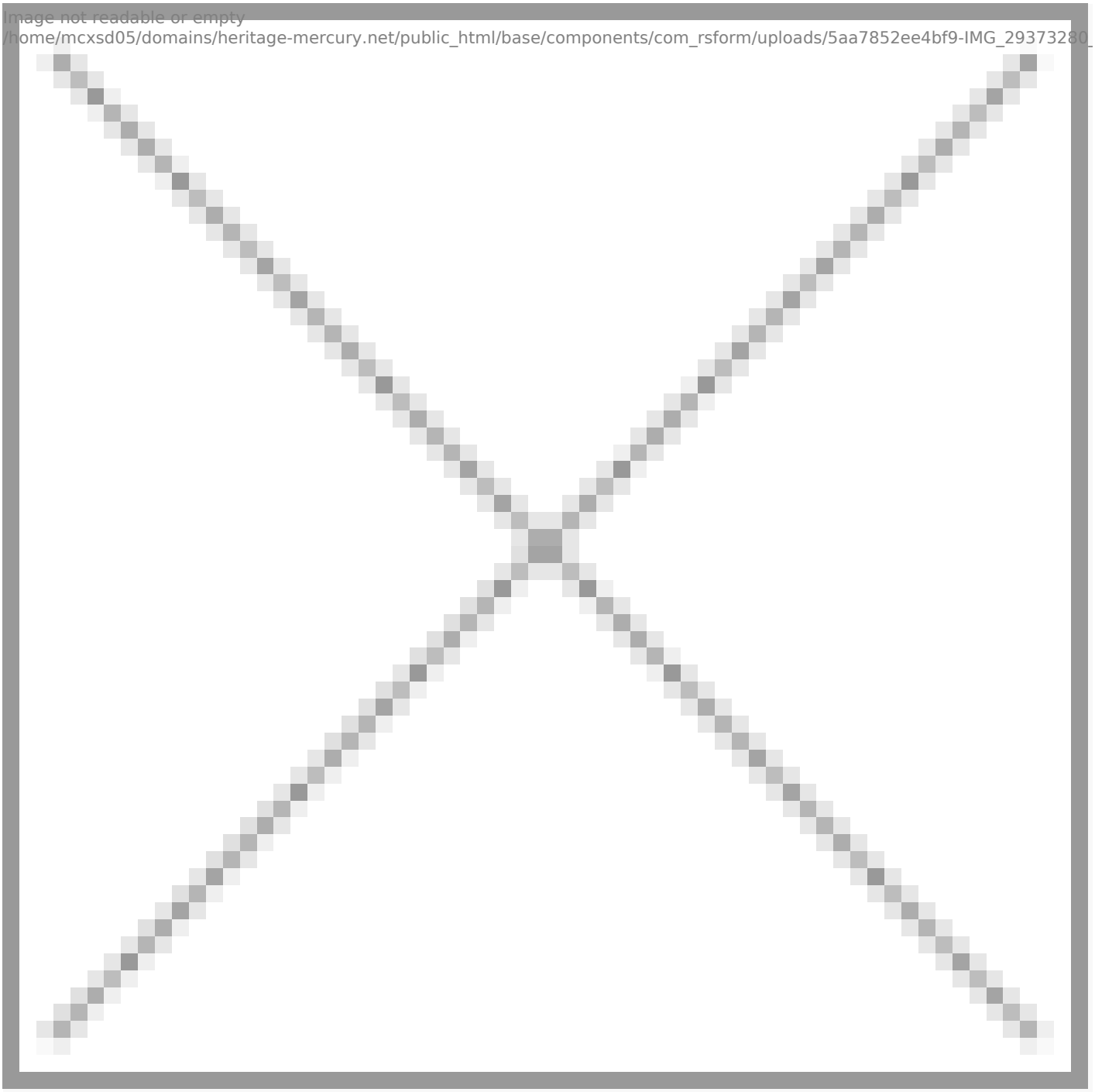
Ime predmeta 1	KARBIDOVKE (ZBIRKA)
Ime predmeta 2	/
ID številka / EŠD	002.194.Idrija
Upravljavec	Mestni muzej Idrija, Prelovčeva 9, 5280 Idrija
Lastništvo	Javno
Lastnik	Občina Idrija, Mestni trg 1, 5280 Idrija
ID številka / EŠD	510:IDR;RZ-572–RZ-577, RZ-580–RZ-586, RZ-612–RZ-633, RZ-638–RZ-649
Klasifikacija dediščine	Rudnik, Vsakdanje življenje

OPIS

Kratek opis	Karbidovke, uporabljene v idrijskem rudniku, so drugače oblikovane kot acetilenske svetilke, ki so bile v uporabi v drugih rudnikih. So različnih oblik, glede na to ali so bile namenjene rudarjem, ali pa vodstvu idrijskega rudnika. Po večini so oštevilčene (ponekod zabrisano) - številka na karbidovki se je namreč ujemala z rudarjevo matično številko na kontrolni plošči (smrtna ura) pred vhodom v jamo. Karbidovke so sestavljene iz dveh delov. V spodnjem je nameščen karbid (10 ur gorenja z enkratnim polnjenjem 17 dag karbida), njegovo nalaganje omogoča vijak na dnu karbidovke. V zgornjem delu je voda. Dotok vode uravnava regulator. Gorilnik (»brener«), sestavljen iz dveh delov, pri večini manjka. Pri strani imajo ročaj, na vrhu pa kljukasto obešalo (kavelj). Značilen je tudi odsevnik svetlobe.
Mere	47 karbidovk različnih dimenzij.
Materiali	Železo, jeklo, medenina.
Datacija	Začetek 20. stoletja
Avtor / Proizvajalec	Ohranjene so karbidovke različnih proizvajalcev (najbolj pogosto Freimann und Wolf, G.m.b.H, Zwickau in Gondar, Aquila; lastna lokalna proizvodnja), pri nekaterih pa ta ni znan.

Slikovne priloge

Image not readable or empty
/home/mcxsd05/domains/heritage-mercury.net/public_html/base/components/com_rsform/uploads/5aa7852ee4bf9-IMG_29373280_

Prvotna raba	Za delovanje karbidovke, je bil ključen optimalen dotok vode. Ta je iz zgornjega dela karbidovke regulirano kapljala na karbid (v spodnjem delu). Karbid namreč ob stiku z vodo tvori plin za razsvetljavo – acetilen. Te svetilke so dajale 3-4 krat več svetlobe kot oljenke, obenem pa so bile tudi cenovno ugodnejše. Po letu 1913, so se rudarji s karbidovko odpravljali na in iz dela v jami, ter si z njo svetili pri samem odkopu rude. Karbidovke, ki so dajale veliko boljšo svetlobo, so imeli tudi za zasebno uporabo – pri raznih opravilih, klekljanju in druženju ob večerih. Veljala je tudi za dobrega pokazatelja plinov v jami, saj je ugasnila, ko je bila koncentracije plina prevelika. Ročaj je omogočal visenje za pasom. Kavelj pa je služil za obešanje na tram ali v skalno razpoko. V 60. letih 20. stoletja so pri delu v jami pričeli uporabljati akumulatorske svetilke. Karbidovke pa so rudarji po večini prodali v idrijske okoliške vasi, kjer so jih uporabljali vse do elektrifikacije (70. leta 20. stoletja).
Sedanja raba	Karbidovke (skupaj 47) se ohranjajo, varujejo in prezentirajo, kot pomembna dediščina rudarjenja v Idriji z izjemnimi univerzalnimi vrednotami. So del rudarske zbirke Mestnega muzeja Idrija. Deset karbidovk je del stalne muzejske postavitve »Pet stoletij rudnika živega srebra in mesta Idrija« in so tako na voljo za ogled obiskovalcem. Enako velja za karbidovko, ki je del prikaza opreme tipične idrijske rudarske hiše. Preostale karbidovke shranjene v depoju in jih je mogoče uporabiti za različne muzejske razstave. Mogoče jih je uporabiti za različne oblike promocije dediščine živega srebra.
Prvotna lokacija	Rudnik živega srebra Idrija (osebna, delovna oprema rudarja).
Sedanja lokacija	Mestni muzej Idrija, depo Prelovčeva 2; grad Gewerkenegg (razstavni prostor 7); rudarska hiša – Bazoviška 4.

STANJE OHRANJENOSTI

Zgodovina opravljenih posegov	Karbidovke so po večini dobro ohranjene. Pri nekaterih primerkih manjkajo manjši sestavni deli (ventil, navoj gorilnika) ali pa odsevnik svetlobe. Po večini je bil na njih narejen celovit restavratorsko-konservatorski poseg, očiščeni in zaščiteni so bili vsi notranji in zunanji deli svetilke. Dodatni posegi niso potrebni. Varovanje v prostoru je zagotovljeno.
Sedanje stanje	dobro
Potrebni ukrepi	Redno obdobno vzdrževanje. Pri nekaterih je potreben restavratorski poseg.

DOKUMENTACIJA

Naslov / zbirka / povezave itd., kjer so dostopne podrobnejše informacije	- Inventarna knjiga Mestnega muzeja Idrija.
Izpolnjevalec	Mestni muzej Idrija
Izpolnjeval je	Miha Kosmač
Datum objave	6. 3. 2018
Datum urejanja	Never